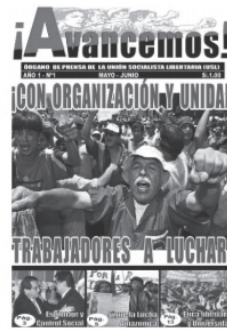

Peru'da Anarşist Yayınlar

Anarşist Yayınlar (22)

12.11.2019

Anarşizmin, bir düşünce ve hareket olarak örgütlendiği dünyanın bütün topraklarındaki yayıncılık faaliyetlerini bölge bölge incelediğimiz yazı dizimizin 22. bölümündeyiz. Söz konusu topraklardaki mücadelenin tarihi paralelinde bir anarşist yayınlar belleği oluşturmaya çalıştığımız yazı dizimizin bu bölümünde Peru'yu ele alacağız. Güney Amerika'da anarşist yayınlar üzerine daha önce yayınladığımız Küba, Brezilya gibi örneklerde de görüldüğü üzere, coğrafyanın toplumsal mücadeleler tarihinde yerli halkın direnişiyle olan organik ilişkisinden dolayı anarşist ideoloji her zaman bir adım öne çıkıyor.

“Özgürlük, kan ve gözyaşı içinde doğmuştur. Haklar ve özgürlükler asla bahşedilmez, onların alınması gerekir.”

Manuel González Prada

Peru halklarının tarihi, devletlerin ve merkezi yapıların olmadığı yıllardan günümüze conquistadore'lere* karşı direnişin bir tarihi olageldi. Bağımsızlık ve özgürlük, yerli halkların efsanelerinde, modern devrimci figürlerin sözlerinde ve Peru tarihini oluşturan sözlü geleneği aşarak literatürde yaşamaya devam etti.

Peru'da anarşizm; özelde ise anarko-sendikalizm, tüm dünyada olduğu gibi 20. yüzyılın başlarında yaygınlaşmaya başladı. Özellikle Peru kıyılarında sanayileşmenin artışıyla beraber şehirlerdeki çeşitli zanaatkarlar, fabrika ve ulaştırma işçileri, iç kısımlarda ise kırsal üretim yapan köylüler arasında bir etki sağlamaya başladı. Peter Marshall'ın kitabında aktardığı gibi, Birinci Dünya Savaşı sonrası dönemde işçi sınıfının örgütlenmesi arttı, 1918'den itibaren anarşistlerce örgütlenen günde sekiz saat mücadelesiyle beraber grevler, direnişlerle kapitalistler için hızlıca bir tehdit haline geldi. Bu dönemde kurulan Bölgesel İşçi Federasyonu, “kapitalizmden kurtulmak ve onun yerine bir özgür üreticiler toplumu kurmak” için faaliyete geçti.

İşçi mücadelesinin ortaya çıktığı 1910-20'li yıllarda, Peru'nun Lima-Callao bölgesinde Proudhon, Bakunin, Kropotkin ve Malatesta'nın fikirlerinden derinden etkilenen işçiler, hareketi anarşist ilkelere ve mücadele deneyimine paralel bir şekilde örgütlediler. Peru anarşist tarihi, İspanyol anarşizminin tarihiyle önemli bağlara sahipti. Örneğin özgür öğrenim üzerine yazın ve pratik üretme noktasındaki ilk akla gelen isim olan Francesco Ferrer i Guàrdia'nın anarşist kimliği sebebiyle İspanya devleti tarafından idam edilmesine karşı ilk eylem Peru'da gerçekleşmişti.

Peru'da Anarşist Yayıncılık

Peru'da anarşist yayınların tarihini anlatırken bir isim özellikle öne çıkmaktadır. Peru'lu edebiyat eleştirmeni, çevirmen, kütüphaneci ve anarşist Manuel González Prada, bölgedeki ilk anarşist gazete olan Los Parias'ın (Parya) yayıncısıydı. Valparaíso'da bir İngiliz okulunda eğitim gören Prada aslen, burjuva bir ailenin çocuğuydu. Tanıştığı Fransız ve İspanyol anarşistlerinin onun düşüncelerine etki etmesi sonucu sürgün yıllarında anarşist fikirleri benimsemişti. Yazar ünlü kitabı Free Pages'de (Özgür Sayfalar) dinin ve devletin toplum üzerindeki olumsuz etkilerini anlatıyordu. Yerel otoriteler tarafından tepkiyle karşılanan kitap Katolik Kilisesi'nin aforoz tehditlerine maruz kaldı. Peru'daki anarşist hareketin kolonyalizm karşıtı hareketle organik bağından bahsetmiştik Manuel González Prada aynı zamanda İspanyol işgaline karşı duran Ricardo Palma, Juana Manuela Gorriti, Clorinda Matto de Turner ve Mercedes Cabello de Carbonera'nın aralarında olduğu bir yazarlar grubunun parçasıydı.

Los Parias, 1904 yılında yayın hayatına başladı. Peru'nun kuzeyindeki Lima, Trujillo ve güneydeki Arequipa'da düzenli takipçileri vardı. Prada gazeteden işçi kardeşlerine şöyle sesleniyor ve grev çağrısı yapıyordu. “Grevler işçilerin zihnini uyandırır, bir insan olarak varoluşuna değer verir, bu absürd ve egoist toplumda bütün işçilerin kaderiyle bir bağ kuran en geniş ve güçlü sosyal unsur, üretimin bir faktörü olarak kendilerini eğitmelerini sağlar.”

Sonrasında sırasıyla 1905 ve 1907 yılları arasında yayınlanan La Simiente Roja (Kızıl Tohum), 1905/10 yıllarında El Hambriento (Açlık), 1906/07 Humanidad (İnsanlık), 1907/09 arasında El Oprimido (Ezilenler) gibi yayınlar Güney Amerika anarşist yayıncılık tarihine geçti. Gün geçtikçe örgütlenmelerini güçlendiren işçiler, Manuel González Prada'nın ölümüne kadarki süreçte her sektörde kendi anarşist yayınlarını çıkartacak kadar örgütlenmişti. Ayakkabı üreticilerinin yayını El Sindicalista (Sendikalist),

tekstil işçileri federasyonunun yayını El Obrero Textil (Tekstil İşçisi), fırıncılar birliğinin yayını La voz del Panadero (Fırıncının Sesi) ve elektrik işçileri sendikasının yayını El Electricista (Elektrikçi) bu dönemde çıkan gazetelere örnekti. 1918-19 yıllarında iki yeni sendika da Peru’da anarşist hareketi büyötmek için örgütlenme çalışmalarına başlıyordu: Basın Yayın İşçileri Sendikası, Tekstil İşçileri Sendikası.

Büyöyen hareket eylemlilik süreçlerini de hızlandırdı. Dünyanın dört bir yanında alevlenen sekiz saatlik iş mücadelesinin etkisiyle, dönemin Peru devlet başkanı Pardo, kadınlar ve çocuklar için sekiz saatlik iş günü uygulamasını kabul etti. Devletin sekiz saati bütün işçiler için uygulamaya sokmasını talep eden işçiler, 1919’un Ocak ayında,

Lima’nın bütün sektörlerinden işçiler ve üniversitelerden öğrencilerle bir grev başlattılar. Anarşist grev-cilerin tutuklanması ve işkence görmesi eylemleri bitirmeye yetmedi. Genel Grev üç gün süren sokak çatışmaları ve iş bırakma eylemleriyle sürdü. 15 Ocak günü, anarşist Delfin Lévano’nun işçiler için “vazgeçilmez” olarak tanımladığı sekiz saat iş günü, mücadelenin gücüyle kazanılmış oluyordu.

1920’lerin başında Peru’nun güney kesiminde de anarşist etkiler hızla genişliyordu. Peru’da yün ticaretinin gelişmesiyle birlikte bu alanda çalışan işçiler arasında da anarko sendikalist fikirler yaygınlaşmaya başladı. Lima’daki anarşist örgütlenmeler, göçmen işçilerin gelişi ve uluslararası anarşist hareketle olan ilişkiler bu bölgede anarşist örgütlenmelerin gelişimine katkıda bulundu. Mariano Lino Urieta, Manuel Mostajo, Modesto Malaga ve Armando Quiroz Perea gibi yazarların çıkarttığı yayınlar bu döneme damgasını vurdu. El Ariete (Koçbaşı), Bandera Roja (Kızıl Bayrak), El Volcán (Volkan), Defensa Obrera (İşçi Savunması), La Federación (Federasyon) bu dönemde Peru’nun güneyinde yayınlanan anarşist yayınlara birer örnek olarak verilebilir.

Yakın geçmişte ise öne çıkan bir anarşist yayın olarak anarşist dergi Qhispikay’dan bahsedebiliriz. Lima-Peru’dan Grupo Qhispikay Llaqta’nın resmi dergisi olan Qhispikay yayın ve mücadele anlayışını “örgütlü ve devrimci anarşist hareket içerisindeki fikir ve eylem çizgilerini koruyarak, mevcut toplumsal ve politik bağlam içerisinde toplumsal mücadeleyi desteklemeye ve harekete geçirmeye çalışıyor.” şeklinde açıklıyor. Güney Amerika yerelinde mücadeleye ilişkin yorumlar, hapishanelerden haberler, anarşist bir gözle genel-yerel seçim analizleri, evsizlik vb. pek çok konuda yazıların yaymlandığı dergiye grupo_qhislla@yahoo.es mail adresinden ulaşmak mümkün. Aynı şekilde yayın hayatına devam eden USL’nin yayın organı (Özgürlükçü Sosyalist Sendika) Avancemos ve Lucha Libertaria gibi dergiler de güncel anarşist yayınlar olarak Peru’da anarşizm mücadelesini büyötmeye devam ediyor.

*İspanya İmparatorluğu ve Portekiz İmparatorluğu’nun askerlerine verilen bu isim Peru’yu işgal eden, sömürgeleştiren iktidarların yaptıklarıyla özdeşleşmişti.

Anarşist Kütüphane

Anarşist Yayınlar (22)
Peru'da Anarşist Yayınlar
12.11.2019

Bu yazı Meydan Gazetesi'nin 51. sayısında yayınlanmıştır.

tr.anarchistlibraries.net